

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 55-1908)

Originalt emne

Pengeinstitutter

Pengeinstitutter/Kreditforeninger

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 10. september 1908](#)
- 2) [Byrådsmødet den 8. oktober 1908](#)
- 3) [Byrådsmødet den 25. marts 1909](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 10. september 1908 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 55-1908)

Fra Direktøren for "Ny jydsk Købstad-Kreditforening" var modtaget følgende Skrivelse:

"Efter at jeg under 14. April d. A. paa Kreditforeningens Byggeudvalgs Vegne havde rettet en Forespørgsel til Byraadet, om Raadet vilde overdrage Kreditforeningen en Grund paa 3 å 4000 Kvadratalen af den saakaldte Bispetoft (formentlig Matr. Nr. 1291a) og da paa hvilke Vilkaar, modtog jeg under 11. August d. A. det Svar fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse,

"at Udvalget, saafremt Kreditforeningen kan opnaa en Ordning med Hensyn til Erhvervelsen af den Del af den paagældende Karré, der tilhører Møllejejer Weis, skal være villig til at anbefale Byraadet at afstaa det ønskede Areal til Kreditforeningen ved Salg eller Magelæg paa nærmere aftalte Vilkaar, hvorimod man i modsat Fald ikke vil se sig i Stand til at

anbefale en Afstaaelse af Kommunens Grund".

Da det formentlig er saavel Byraadet som dets Udvalg bekendt, at Erhvervelsen af den Møllejejer Weis tilhørende Del af Bispetoften er afhængig af Afgørelsen af et denne Sag iøvrigt uvedkommende Mellemværende mellem Byraadet og ham, har Kreditforeningen fundet Udvalgets Anvisning ret mærkelig og lidet fremkommelig, men har dog ladet forespørge hos Hr. Weis, om han vilde sælge sin Grund, og herpaa som forventet modtaget det Svar, at et Salg beroede paa, hvorvidt en Ordning af andet Mellemværende med Byen kunde ventes.

Som Følge heraf, og da Udvalgets Svar i det Hele ikke synes at hvile paa nogen Vedtagelse af Byraadet, tillader jeg mig, efter udtrykkelig Anmodning af Kreditforenings Byggeudvalg, at anmode om, at Foreningens ovenanførte Forespørgsel maa blive forelagt og behandlet i Byraadet, hvorefter dettes Svar tør imødeses.

Forsaaavdt Erhvervelsen af en Byggegrund paa Bispetoften mod Formodning ikke skulde lykkes, hvad Byraadets lange Tavshed om denne Sag lod formode, har Kreditforenings Byggeudvalg haft under Overvejelse at løse sin Opgave ad anden Vej og har bl. a. haft nedenstaaende Planer til Betænkning, dog uden endnu at have taget Stilling til nogen af dem. Disse Planer have det tilfælles, at de ikke kunne gennemføres uden Tilskud fra Byen, men paa den anden Side er de ogsaa hver for sig af Betydning for Byen.

Jeg skal i korte Træk gengive dem, idet jeg forudsætter, at Byraadet kan ønske at kende dem.

1. Købaf den Bechske Gaardved Borgporten for 450,000 á 500,000 Kr. Gaardens

Bygninger nedbrydes, den forreste Del af Ejendommen udlægges til Torv i Forbindelse med Store og Lille Torv, i Torvets Baggrund opføres Kreditforenings Bygning, og Grunden bagved anvendes tilprivat Bebyggelse ved Gennemførelse af Rosengade til Badstuegade, eller muligvis til Torvehal. Købesummen udredes af Byen, Kreditforeningen og de tilgrænsende Grundejere. Byens Bidrag paaregnes at ville blive 150,000 á 200,000 Kr.

2. Købaf demellem Tangen og Frue Kirkerist beliggende Ejendomme for ca. 170,000 Kr. Bygningerne nedbrydes, og paa Grunden opføres Kreditforenings Rygning; den Del af Grunden, som Kreditforeningen ikke behøver, udlægges til Torv og Gade. Udsigten til Frue Kloster vil derhos blive betydelig bedre end nu. Til Gennemførelse af denne Plan vil kræves

et Tilskud af ca. 70.000 Kr., men hertil vil formentlig kunne faas Bidrag fra Frue Kloster og øvrige omgivende Grundejere.

3. Køb af Læderhandler Meiers Ejendom paa Vestergade. De gamle Bygninger (ikke den nye 3 Etagers Bygning) nedbrydes, og Kreditforeningens Bygning opføres i Gaard og Have, Bogbinder Møllers Ejendom købes, Bygningerne nedbrydes, og Grunden udlægges til Gade. Herved vil for Byen vindes en bedre og smukkere Adgang til Frue Kirke. Byens Bidrag hertil maatte paaregnes at blive Købet af Bogbinder Møllers Ejendom, for hvilken forlanges omkring ved 30,000 Kr.

Skulde det ærede Byraad finde Grund til Fremme af nogen af disse Planer, kan en Forhandling jo optages herom. Jeg tilføjer, at Foreningens Repræsentantskab holder Møde den 15. September d. A., og da Byggesagen skal til Behandling i dette Møde, vilde det være ønskeligt, om Byraadets Svar paa nærværende Skrivelse kunde foreligge til den Tid.

Sluttelig tillader jeg mig til fortrolig Brug at vedlægge Genpart af et Brev fra Foreningens Repræsentant i Viborg, idet jeg formener, at Brevet vil have nogen Interesse for Byraadets ærede Medlemmer. Fra andre Byer foreligger ligeledes Tilbud".

I Anledning deraf forelaa følgende Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse: "I Anledning af Skrivelse af 27. f. M. fra Direktør Nielsen, Ny jyske Købstad-Kreditforening, skal man udtale følgende:

Hvorvel det hele Tiden har forekommet Udvalget noget usmageligt, at et rigt Pengeinstitut kunde ønske at modtage en Gave af Kommunen i Form af en billig eller helt gratis Grund, har man ingenlunde villet afvise Kreditforeningens Henvendelse, da man tillægger det ikke ringe Betydning at bevare Institutionen og dens Funktionærer for Byen. Netop for ikke at afskære al Forhandling, men holde Spørgsmaalet aabent, har man tøvet med at give skriftlig Svar paa Forespørgslen om Grund paa Bispetofte, saalænge et saadant Svar kun kunde blive afvisende, hvilket ogsaa ved mundtlig Forhandling er bleven meddelt Direktør Nielsen.

Byraadet var jo enig med Udvalget i, at man ikke skulde disponere over Bispetoftegrunden, forinden der var truffen en Ordning med Hr. Weis angaaende hans Del af Grundstykket, og Hr. Weis var i alt Fald paa et givet Tidspunkt ikke uvillig til at forhandle herom uden Hensyn til andre denne Sag uvedkommende Forhold. Hr. Weis skal jo imidlertid nu have svaret Direktør Nielsen, at han f. T. ikke ønskede at forhandle om Bispetoftegrunden.

Grunden dér maa derfor formentlig opgives. Med Hensyn til de andre Grunde har Udvalget, hvad der ganske vist ikke fremgaar af Direktør Nielsens Skrivelse, selv anmodet Direktør Nielsen om en Henvendelse angaaende Tangen, da den Plads forekommer særdeles egnet for Kreditforeningen, og der samtidig kan skabes bedre kommunale Forhold.

Karreens Ejendomme kunne erhverves for 182000 Kr., og de omboende Grundejere ere villige til at betale et Tilskud til Sagens Realisation, men hvormeget har man hidtil ikke kunnet faa oplyst, saa Udvalget ikke godt kan fremkomme med et Forslag.

Projektet ved Borgporten er meget tiltalende, men forekommer Udvalget alt for dyrt i den foreliggende Form.

Foruden disse Pladser kunde tænkes en Plads ved den paatænkte Bro over Aaen mellem Møllestiens Forlængelse og Christiansgade (se Sagfører Brandts Brev) samt Kommunens Ejendom ved Frederiks Bro (Jernstøber Christensens tidligere Ejendom). Udvalget mener ikke straks at kunne fastsætte en Pris paa denne Ejendom.

Man skal herefter foreslaa Byraadet, at der svares Kreditforeningen, at der vil kunne faaes Grund disse fire Steder, og at Kommunen er villig til at være Kreditforeningen behjælpelig med at erhverve en af disse Pladser paa billige Vilkaar, idet Kommunen er villig til at bringe et Offer for at bevare Kreditforeningen i Aarhus".

Nørgaard gennemgik de forskellige Forslag angaaende Byggegrund og fandt det rigtigst, at Byraadet ogsaa omtalte en Grund i Odensegade, som Foreningen selv tidligere havde tænkt paa, men nu syntes at have forladt. Med Hensyn til de tre Projekter, dem der angik Marcus Bechs Grund, Tangen og Møllestiens Forlængelse, kunde det anføres, at der ved dem løstes en kommunal Opgave, hvorfor det ikke kunde siges, at der skabtes noget Præcedens, fordi Kommunen gav Tilskud til deres Realisation. Den Pris, 18 Kr. pr. kv Al., Sagfører Brandt forlangte for Grunden ved Møllestiens Forlængelse, var maaske nok lovlig høj, og man kunde i alt Fald ikke vente, at Kreditforeningen skulde give den, saa det maatte altsaa, hvis dette Projekt blev realiseret, ind under den Form, at Kommunen købte Grunden og saa tilbød Kreditforeningen den til en billig Pris. Ved Projektet for Jernstøber Christensens Ejendom, der nu ejedes af Byen, kunde der ikke siges, at man løste en kommunal Opgave, uden for saa vidt at man gerne vilde have en stor og smuk offentlig Bygning der.

Mikael Johansen fandt Svaret godt, men kunde ikke være med til at bringe noget Offer.

Kreditforeningen flyttede sikkert ikke, for der kunde sagtens rejses en Stemning blandt Grundejerne og Obligationsejerne for at beholde Foreningen her i Byen. Hvis det kunde ordnes saaledes, at Kreditforeningen opførte sin Ejendom bag ude paa Marcus Bechs Grund, hvorved der altsaa kunde komme en stor aaben Plads foran, kunde Kommunen nok staa sig ved at yde noget, over 100000 Kr. vilde det ikke blive. Hvis man ikke benyttede denne Lejlighed, vilde det vare mange Aar, inden Bechs Gaard kom væk.

Nørgaard troede ikke, Udvalget havde noget imod at stryge de Linier, der talte om Kommunens Villighed til at bringe et Offer. Han troede ikke, man paa nuværende Tidspunkt skulde pege for stærkt paa en enkelt Plads, og han kunde ikke gaa med til at give 100000 Kr. for at faa Kreditforeningen lagt paa Bechs Grund. Der maatte ikke alene ses paa, hvad Byen opnaaede, men ogsaa paa, om den blev trukket op. Selv om Bechs Gaard i Tidens Løb vilde stige noget i Værdi, saa vilde der dog bødes en Del derpaa, ved at Butikspriserne i den gamle Kasse vilde falde.

Simonsen mente, at Kreditforeningen selv havde Raad til at bygge, og at det nok kunde forhindres, at den flyttede. Dog vilde det være bedre at ofre en Sum for at faa ordnede Forhold ved Bechs Gaard end for at købe Møller Weis's Grund.

Jakob Jensen troede ikke, der var stort Haab om at faa Grundejerne og Obligationsejerne purret ud for at forhindre Flytningen. Udvalget søgte at henvise til saa mange Pladser som muligt for at bringe de enkelte Grundejere til Fornuft. Det Areal, der kunde blive til overs paa Marcus Bechs Grund, vilde blive saa lille, at der ikke kunde være Tale om at ofre 100000 Kr. paa det. At drage Sammenligning mellem dette Projekt og saa Planen om Møllens Grund havde intet paa sig, for paa Møllens Grund vilde der blive en Plads, der kunde benyttes til noget.

Vestesen vilde særlig henlede Udvalgets Opmærksomhed paa Jernstøber Christensens Grund.

Mikael Johansen hævdede, at det vilde være af aller største Betydning at faa en aaben Plads paa Bechs Grund, selv om den saa kun kunde blive 100 kv Alen stor.

Indstillingen vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 8. oktober 1908 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

Meddelelse fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse angaaende Forhandlingen med ""Ny jyske Købstad Kreditforening" om Grund til Bygning for denne.

Nørgaard havde modtaget en Henvendelse fra Medlemmer af Kreditforeningens Repræsentantskab om fra Byraadet at faa et mere præciseret Forslag angaaend" Kommunens Tilbud. Denne mere private Henvendelse var blevet behandlet i Udvalget, men siden var der kommet en direkte Henvendelse fra Foreningens Direktion. Han oplæste Henvendelsen, der væsentlig gik ud paa at faa oplyst, hvor meget Kommunen vilde tilskyde forat faa et af Projekterne ved Borgporten eller Tangen realiseret. Nærværende Meddelelse fra Udvalget forelaa imidlertid paa Basis af den første Henvendelse, paa hvilken der var svaret, at Byraadet daarligt kunde indlade sig paa at give direkte Tilskud til Steder, hvor der ogsaa kunde blive Forhandling med andre, da Begivenhedernes Gang derved vilde blive foregrebet. Med Hensyn til Grunden ved Ingerslevs Plads var Sagen derimod en anden, og Udvalget var da kommet til det Resultat, at det vilde være rigtigst at tilbyde denne Grund for 5 Kr. pr. kv Alen, hvilket vilde sige for halv Pris. Denne Grund, som flere af Bestyrelsens Medlemmer ansaa for udmærket egnet, var ganske rigtigt blevet tilbudt gratis til forskellige Institutioner, men Byraadet havde været meget betænkelig ved at gaa saa vidt, og siden var man flere Gange blevet enig om saa vidt muligt ikke mere at afgive gratis Grund. Spørgsmaalet var nu, om det kunde nytte at tilbyde denne Grund paa de anførte Vilkaar, særlig da der ogsaa kunde tænkes andre Kombinationer. Sagen var nemlig, at "Ny danske Assuranceselskab", som kunde ønske sig et stort Hovedkontor i Aarhus, under Haanden forhandlede med "Ny jyske Købstadkreditforening" om en Plan, der gik ud paa at købe Jasters Ejendom, lægge en Passage derigennem og opføre en Hovedbygning ved hver Ende. Denne Plan var endnu ikke drøftet i Udvalget, men de to interesserede Parter mente, at Kommunen ogsaa maatte være interesseret i dens Realisation, da der skulde udlægges en Passage, og da der vilde være en Lejlighed til at komme af med det derværende Benoplæg, som man ellers vanskelig blev kvit-. Selvfølgelig vilde det være af Betydning at beholde "Ny jyske" og at faa "Ny danske" hertil, tilmed, da det sidste ønskede at give Kontoret i Aarhus et større Præg ved at oprette en særlig Afdeling for Jylland. Det var om disse Spørgsmaal, Udvalget ønskede nogle vejledende Udtalelser fra Byraadet.

Mikael Johansen oplyste, at Projektet med Jasters Ejendom var en offentlig Hemmelighed,

og at Tegningerne- angaaende det var færdig. Han kunde imidlertid ikke tænke sig, at Byen vilde give Penge til "Ny danske" fordi dette vilde være at favorisere dette Selskab paa andre Selskabers Bekostning. Tilbudet fra Viborg var en meget ufin Konkurrence og burde offentliggøres. Forøvrigt var det ikke Kreditforeningens Direktion, men Interessenterne, der afgjorde Spørgsmaalet om Flytningen, saa der var ingen Tvivl om, at Aarhus vilde beholde Foreningen. Man maatte bort fra at give gratis Grund, og det videste, man derfor burde strække sig, var at tilbyde Grunden ved Ingerslevs Plads for godt Køb, altsaa for en 5-6 Kr. pr. kv Alen.

Nørgaard var enig med Hr. Johansen om det ufine i Tilbudet fra Viborg, men mente dog, man skulde være varsom med at skælde ud paa Viborg, da man der nu kun gjorde det samme, som Aarhus havde gjort overfor Landkreditforeningen og Husmandskreditforeningen.

Filttenborg kunde tiltræde Forslaget om at tilbyde Grunden ved Ingerslevs Plads for 5 Kr. pr. kv Alen og vilde endda synes, at det, da man dog nu engang var inde paa det kedelige Princip, ikke. gjorde saa særlig meget, om man for at faa Sagen afgjort strakte sig endnu lidt videre, naar Grunden ikke blev afgivet helt gratis.

Mikael Johansen troede slet ikke, der var nogen Fare for, at Selskabet flyttede, og mente, at det vilde være for tidligt at tilbyde den billige Pris.

Mousten syntes, at det vilde være for sent af fremkomme med Tilbudet efter Generalforsamlingen.

Nørgaard troede det heldigst at blive staaende ved de 5 Kr. Den Pris kunde forsvares, da det ikke drejede sig om at betale Penge ud af Kassen, og da det maaske vilde gaa raskere med Grundsaget i Kvarteret, hvis Kreditforeningen fik sin Bygning der. Forøvrigt fandt han, at Direktionen ikke kunde være de forskellige Skrivelser bekendt, og at en af disse nærmest var uhøflig.

Mikael Johansen kunde tænke sig, at man tilbød Pladsen ved Randers Landevej lige over for Kommuneskolen.

Vestesen mente, at Sagen skulde behandles med stor Forsigtighed for ikke at friste andre Kommuner til at komme med mere favorable Tilbud.

Han kunde anbefale, at man kom med et bestemt Tilbud, og fandt Grunden ved Ingerslevs Plads udmærket. Dog vilde det være mest praktisk at henvise til flere Grunde, og han

skulde da tillade sig at pege paa Kommunens Ejendom ved Frederiksbro.

Müller fandt det yderst utiltalende, at et Pengeinstitut vilde lukrere paa Byens Bekostning, og haabede, at ethvert Forsøg paa at give Kreditforeningen direkte Tilskud maatte blive slaaet ned. Han vilde henlede Opmærksomheden paa Grunden overfor Kommunehospitalet paa Hjørnet af Sygehusboulevarden og Nørrebrogade. Denne Grund, som egnede sig udmærket, var sat til 3 Kr. pr. kv Alen og kunde maaske saa tilbydes Foreningen for 1½ Kr.

Nørgaard oplyste, at Udvalget ikke gerne pegede paa Projektet ved Frederiksbro, fordi der ved dettes Realisation kunde ventes ret betydelig Forhandling med private Ejere, og fordi denne Sag ahang af, om der kom tilstrækkeligt Bidrag fra de omboende. Grunden ved Nørrebrogade kunde efter Byraadets Bestemmelse kun sælges til Villaer for ikke at tage Lys og Luft fra Hospitalet, men Udvalget maatte bede om Bemyndigelse til nærmere at undersøge dette Projekt. Prisen der kunde maaske ogsaa volde Vanskeligheder, da man ved Forhandlingerne angaaende Fødselsstiftelsen havde antydnet den til 4-5 Kr.

Müller mente nok, der kunde træffes anden Bestemmelse angaaende Prisen.

Mikael Johansen havde ment samme Grund, som Hr. Müller pegede paa, Kreditforeningsbygningen kunde næppe tage Lys og Luft fra Hospitalet.

Filtensborg syntes, det vilde være vel meget at ofre Ejendommen ved Frederiksbro, som man for ikke længe siden havde givet 120000 Kr. for. Marselisborggrundene stod derimod kun i 1 Kr. 30 Øre pr. kv Alen.

Formanden kunde godt gaa med til at stoppe op med at give gratis Grunde, men maatte dog gøre opmærksom paa, at det vilde være en stor Gevinst for Mejlgade at komme af med Benoplaget i Jasters Ejendom.

Magnus Nielsen gjorde opmærksom paa, at Byen, hvis Projektet angaaende Jasters Ejendom blev realiseret, kunde faa en meget betydningsfuld Indrykning, hvad der kunde være god Grund til at ofre noget for, og at der paa Jasters Ejendom laa en Brandassurance.

Nørgaard skulde forelægge Sagen om Jasters Ejendom for Udvalget. Hvis dette saa kom til det Resultat, at denne Plans Realisation vilde være heldig, kunde man tilbyde de to Selskaber at være dem behjælpelig dermed.

Vestesen pegede paa, at det Beløb, der vilde medgaa til Jordarbejder paa Kystvejen udenfor Jasters Ejendom, ogsaa maatte medregnes som et Offer fra Byens Side.

Müller oplyste, at Jasters Grund for en Maaned siden var tilbudt for 22 Kr. pr. kv Alen.

Det vedtoges at bemyndige Udvalget til at tilbyde Kreditforeningen en Grund ved Ingerslevs Plads til en Pris af 5 Kr. pr. Alen (ca : halv Pris) eller en Grund ved Vennelystboulevarden til halv Pris efter Udvalgets nærmere Vurdering.

Uddrag fra byrådsmødet den 25. marts 1909 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 55-1908)

Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om at tilbyde "Ny jyske Købstadkreditforening" ca. 4000 kv Alen Grund paa Bispetoften til en Pris af 20 Kr. pr. kv Alen med Fradrag, der svarede til 5 Kr. pr. kv Alen af den Foreningen tidligere tilbødte Grund ved Ingerslevs Plads.

Nørgaard meddelte, at Foreningen omtrent havde besluttet sig for Pladsen ved Frederiksbjerg tekniske Skole, men nu da Kommunen havde erhvervet Bispetoften, forespurgte, om Byraadet vilde overlade den den fornødne Plads der til at opføre en Bygning, der kunde harmonere med de omliggende Bygninger. Derved forstod Taleren en Bygning med Facade til alle Sider. Skønt Udvalget helst ikke vilde gaa med til at afgive Grund der, mente det dog ikke, at Forespørgselen kunde afvises, og forelagde derfor Indstilling om at tilbyde Grunden for 20 Kr. pr. kv Alen dog med Fradrag af de ca. 15000 Kr. for Grunden paa Frederiksbjerg.

Mikael Johansen mente at erindre, at Hr. Nørgaard havde fraraadet at sælge foreløbig paa Bispetoften.

Nørgaard havde ogsaa helst ønsket at svare afslaaende.

Müller mente, at man burde benytte Lejligheden til at faa en monumental Bygning paa Bispetoften.

Vestesen troede netop, det var Bygninger af den Karakter, man havde tænkt sig paa Bispetoften.

Nørgaard havde ganske vist nærmest tænkt sig offentlige Bygninger paa den Plads, men troede; dog ikke, man skulde være saa ked af at afstaa Pladsen til Kreditforeningen.

Filtensborg ansaa den foreslaaede Handel for ret god.

Indstillingen vedtoges.

